

(02.07.2005 tarih ve 25863 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.)

Kurul Kararı

Yüksek Planlama Kurulundan:

Tarih : 14/6/2005

Karar No : 2005/34

Konu : Orta Vadeli Mali Plan.

Yüksek Planlama Kurulu'nca;

Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan ekli "Orta Vadeli Mali Plan (2006-2008)"ın kabulüne, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 16. maddesine göre karar verilmiştir.

Orta Vadeli Mali Plan

(2006 - 2008)

GİRİŞ

Son yıllarda alınan tedbirler ve uygulamaya konulan ekonomik program sayesinde, makro ekonomik göstergelerde sağlanan iyileşmelere paralel olarak mali disiplin anlayışıyla hareket edilmek suretiyle, kamu giderlerinin gayri safi yurtiçi hasılaya (GSYİH) oranı azalmış, faiz giderlerinin bütçe üzerindeki baskısı hafiflemiş, yüksek oranlı faiz dışı fazla sağlanarak bütçe açığı belirgin bir şekilde düşmüş ve buna bağlı olarak kamu kesimi borçlanma gereği ve kamu net borç stokunun GSYİH'ya oranı azalmıştır.

Ayrıca, kamu mali yönetiminde yürütülen reform çalışmaları kapsamında, kamu maliyesinde saydamlık ve hesap verilebilirliğin artırılması, stratejik planlama ve performansı esas alan çok yıllık bütçelemeye geçilmesi, bütçenin kapsamının genişletilmesi, iç kontrol ve dış denetim sistemlerinin Avrupa Birliği standartlarına uygun hale getirilmesi ile kamu idarelerinin mali yönetim alanındaki inisiyatiflerinin genişletilmesini hedefleyen 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 10/12/2003 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilmiştir.

Bu Kanunun getirdiği temel yeniliklerden birisi de çok yıllık bütçelemeye geçilmesidir. Bunun yanı sıra, bütçenin kapsamının genişletilmesi çerçevesinde, konsolide bütçe uygulamasından merkezi yönetim bütçe uygulamasına geçileceğinden, kamu idareleri bütçelerinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü bakımından önemli değişikliklerin yaşanacağı bir sürece girilmiştir.

5018 sayılı Kanunun 16'ncı maddesi uyarınca, çok yıllık bütçe hazırlık süreci Bakanlar Kurulunun Mayıs ayının sonuna kadar makro politikaları, ilkeleri, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükleri de kapsayacak şekilde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca hazırlanan orta vadeli programı kabul etmesiyle başlamaktadır. Söz konusu Program, 31/5/2005 tarihli ve 25831 sayılı Resmi Gazetenin mükerrer sayısında yayımlanmıştır.

Kanunun aynı maddesinde, orta vadeli programla uyumlu olmak üzere, gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminleriyle birlikte hedef açık ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan orta vadeli mali planın Haziran ayının onbeşine kadar Yüksek Planlama Kurulu tarafından karara bağlanması öngörülmektedir.

Bu maksatla hazırlanan orta vadeli mali plan, orta vadeli programda belirlenen temel amaç ve politikaların hayata geçirilmesine yönelik olarak hazırlanan, merkezi yönetim bütçe büyüklüklerini ve kurumsal bazda ödenek teklif tavanlarını belirleyen bir belge niteliğindedir.

Genel ve özel bütçe kapsamındaki idareler, bu iki belge ile belirlenen sınırlar içinde kendi kurumsal önceliklerini saptayarak bütçelerini hazırlayacaklardır.

Bütçenin hazırlanması ve uygulanmasında etkinliğin artırılarak mali disiplinin güçlendirilmesi, kamu maliyesi politikası hedeflerinin başında gelmektedir. Bu kapsamda ilk defa uygulamaya konulacak çok yıllık

bütçeleme anlayışı, bu amaca ulaşma çabalarına önemli bir katkı sağlayacaktır.

Öte yandan, uygulanan politikaların başarıya ulaşması, katılımcılığın artırılarak toplumda geniş bir destek görmesine ve bu politikaların tasarlanmasında ve uygulanmasında kamu idareleri arasında yeterli düzeyde işbirliği ve eşgüdümün sağlanmasına bağlıdır. Bu destek ve işbirliği, bütçe yönetiminde saydamlık ve hesap verilebilirliğin artırılmasına da yardımcı olacaktır.

Orta Vadeli Program ve Mali Plana dayalı olarak hazırlanacak 2006-2008 yılları bütçeleri, kamu harcamalarının kalitesini artıracak ve bu suretle halkın hayat standardını yükseltecek temel politika tercihlerini ve tedbirlerini içerecektir.

Bu dönemde, ekonomide sürdürülebilir büyüme ortamının devam ettirilmesi ve ekonomik istikrarın güçlendirilmesi hedeflenirken, enflasyondaki düşüş eğiliminin süreceği tahmin edilmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği ile yapılacak tam üyeliğe ilişkin müzakere sürecinde doğrudan yabancı yatırımların artması ve ekonomik büyüme ile birlikte, yaratılan istihdamda belirgin bir artış beklenmektedir.

Yine bu dönemde, Avrupa Birliği müktesebatının gereklerine uygun olarak kamu mali yönetimindeki reform çalışmaları tamamlanacaktır. Bu suretle, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bütçe hakkı güçlendirilirken, çok yıllık bütçeleme anlayışının benimsenmesiyle bütçelerin öngörülebilirliği de sağlanmış olacaktır.

I. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE ÖDENEK TEKLİF TAVANLARI

A. Genel Çerçeve

2006 - 2008 döneminde temel önceliklerden birisi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun tüm müesseseleriyle uygulamaya konulmasıdır. Bu çerçevede, 2007 yılı sonunda tamamlanacak geçiş döneminde kamu idarelerinin, bu Kanun'un bütçe hazırlık ve uygulama süreçleri ile iç kontrol alanında kendilerine verdiği yeni görev ve sorumlulukları gereğince yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla, yeterli idari kapasiteye kavuşturulmalarına özel bir önem verilecektir.

Etkin bir kamu mali yönetimi, giderlerin iyi bir şekilde önceliklendirilmesini ve kaynakların bu önceliklere göre tahsisini esas almalıdır. 2006-2008 yıllarını kapsayan dönemde, çok yıllık bütçeleme ve performans esaslı bütçeleme gibi uygulamaya konulacak yeni anlayışların da etkisiyle kaynak tahsisinde etkinliğin sağlanması hususuna öncelik verilmektedir.

Bu kapsamda, kamu idarelerinin karar verme süreçlerini güçlendirmek, mali saydamlık ve hesap verilebilirliği artırmak amacıyla devam etmekte olan stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme çalışmaları yaygınlaştırılacaktır. Daha önce belirlenen sekiz pilot kuruluşta 2007-2011 dönemine ilişkin stratejik planlama çalışmaları devam etmekte olup, bu idarelerin 2007 yılı bütçeleri performans programlarına dayalı olarak hazırlanacaktır.

İzleyen yıllarda stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme uygulamasına geçecek olan diğer kamu idareleri, Maliye Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca müştereken belirlenecektir.

Mahalli idarelerde stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme uygulamalarının yaygınlaştırılması amacıyla Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının rehberlik ve koordinasyonunda müştereken belirlenen mahalli idarelerde model oluşturmak üzere örnek uygulamalar yapılacaktır.

2006 yılı içinde genel yönetim kapsamındaki tüm kamu idarelerinde mali hizmetler birimlerinin örgütlenmesi tamamlanacak ve 2006-2007 yıllarında, şimdiye kadar Maliye Bakanlığı tarafından yürütülen

harcama öncesi kontrol görevleri ilgili kurumlara devredilecektir. Ayrıca bu idarelerde, 2007 yılı sonuna kadar 5018 sayılı Kanunun öngördüğü iç denetim sistemi oluşturulacaktır.

B. Bütçe Hazırlıkları Sırasında Esas Alınacak Makroekonomik Göstergeler

Bütçe ödenek teklif tavanlarının belirlenmesinde, Orta Vadeli Programda öngörülen ve Tablo 1’de yer alan makroekonomik göstergeler esas alınmıştır. Kamu idareleri de, 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ilişkin bütçe ödenek tekliflerini hazırlarken söz konusu makroekonomik göstergeleri dikkate alacaklardır.

Tablo 1 - Temel Makroekonomik Göstergeler

	2006	2007	2008
GSYİH Büyümesi (%)	5.0	5.0	5.0
GSYİH (Milyon YTL, Cari Fiyatlarla)	536.259	588.155	642.266
GSYİH (Milyar Dolar, Cari Fiyatlarla)	364.9	392.5	422.4
Kişi Başına Milli Gelir (GSYİH, \$)	4.981	5.289	5.621
İşsizlik Oranı (%)	10.0	9.8	9.6
İhracat (FOB) (Milyar \$)	84.1	93.7	105.8
İthalat (CIF) (Milyar \$)	122.6	133.7	146.8
Dış Ticaret Dengesi (Milyar \$)	-38.5	-40.0	-41.0
Cari İşlemler Dengesi / GSYİH (%)	-4.0	-3.5	-3.1
Dış Ticaret Hacmi / GSYİH (%)	56.7	57.9	59.8
TÜFE Yıl Sonu (%)	5.0	4.0	4.0

C. Ödenek Teklif Tavanları

Orta Vadeli Mali Planda, 5018 sayılı Kanunun 2’nci maddesi gereğince, söz konusu Kanun’a ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan genel ve özel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine ait ödenek teklif tavanlarına yer verilmiş olup, Kanun’a ekli (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar kapsama alınmamıştır.

1. Ekonomik Sınıflandırma Bazında Merkezi Yönetim Bütçe Ödenek Teklif Tavanları

Orta Vadeli Program ve Mali Planda yer alan politika öncelikleri ve makroekonomik göstergelere dayanarak ekonomik sınıflandırma bazında yapılan merkezi yönetim bütçe ödenek teklif tavanları Tablo 2’de yer almaktadır.

Bütçe giderleri içinde faiz giderlerine ayrılan pay, giderek azalacak ve 2007 yılından sonra en büyük

gider kalemi olma özelliğini kaybedecektir. Bunun yanı sıra, halen mal ve hizmet giderleri içinde izlenen tedavi ve ilaç giderlerinin, 2007 yılından itibaren genel sağlık sigortası kapsamında cari transferler içinde izlenecek olması nedeniyle; sağlık, sosyal yardım ve sosyal güvenlik giderlerine yönelik cari transferlerin bütçeden aldığı pay giderek artacaktır.

Personel giderleri ise, 2006-2008 yıllarını kapsayan dönemde faiz giderleri ile cari transferlerden sonra en büyük gider kalemi olacaktır.

Tablo 2 - Ekonomik Sınıflandırma Bazında Bütçe Ödenek Teklif Tavanları

(Milyon YTL)	2006	2007	2008
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	160.143	162.280	165.958
Merkezi Yönetim Faiz Dışı Giderler	111.212	118.228	124.810
I. Personel Giderleri	35.202	37.449	38.775
II. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	4.895	7.022	7.466
III. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	16.469	13.417	13.745
IV. Faiz Giderleri	48.931	44.052	41.148
V. Cari Transferler	36.590	41.650	45.371
VI. Sermaye Giderleri	12.283	12.851	13.363
VII. Sermaye Transferleri	1.275	1.317	1.372
VIII. Borç Verme	3.386	3.353	3.490
IX. Yedek Ödenekler	1.112	1.170	1.228

2006-2008 döneminde, merkezi yönetim bütçe giderlerinin GSYİH'ya oranının azalması ve 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla %29.86, %27.59 ve %25.84 olarak gerçekleşmesi öngörülmüştür.

Faiz giderlerinin, bu dönemde azalma eğilimini sürdürerek 2008 yılında GSYİH'ya oranının %6.41'e düşeceği öngörülmüştür. Böylece, faiz giderlerinin bütçe üzerindeki baskısı büyük ölçüde azalacaktır.

Sosyal güvenlik ve genel sağlık sigortası reformunun 2007 yılından itibaren uygulamaya konulacağı varsayılarak, sosyal güvenlik kurumlarına Devlet primi giderleri ile cari transferlerde önemli bir artış öngörülmüştür.

Tablo 3 - Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin GSYİH'ya Oranı (%)

	2006	2007	2008
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	29,86	27,59	25,84
Merkezi Yönetim Faiz Dışı Giderler	20,74	20,10	19,43
I. Personel Giderleri	6,56	6,37	6,04
II. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,91	1,19	1,16

III. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	3,07	2,28	2,14
IV. Faiz Giderleri	9,12	7,49	6,41
V. Cari Transferler	6,82	7,08	7,06
VI. Sermaye Giderleri	2,29	2,19	2,08
VII. Sermaye Transferleri	0,24	0,22	0,21
VIII. Borç Verme	0,63	0,57	0,54
IX. Yedek Ödenekler	0,21	0,20	0,19

2- Kurumsal Ödenek Teklif Tavanları

Genel ve özel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ilişkin ödenek teklif tavanları ekte yer almaktadır.

5018 sayılı Kanunun (I) ve (II) sayılı cetvellerinde yer alan kurumlara ilişkin ödenek teklif tavanları belirlenirken, Orta Vadeli Programda belirlenen politikalara ilişkin hedef ve öncelikler ile makroekonomik göstergeler, söz konusu kurumların geçmiş yıl giderlerinde görülen artış eğilimi ile yürüttükleri önemli faaliyet ve projeler esas alınmıştır.

II. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GELİR TAHMİNLERİ

A. Bütçe Gelirlerini Etkileyebilecek Temel Politikalar

2006-2008 döneminde izlenecek vergi politikası hedef ve öncelikleri, Orta Vadeli Programda yer aldığı şekilde yürütülecektir.

Vergi gelirleri performansının artırılması ve mükellefler arasında kayıt dışı ekonomiden kaynaklanan rekabet eşitsizliğinin ortadan kaldırılması amacıyla, bu dönemde kayıt dışı ekonomiye karşı yürütülen mücadele yoğun bir şekilde sürdürülecektir.

Bu kapsamda, vergi idaresinin teknolojik altyapısı güçlendirilecek, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ile Gelir İdaresi Başkanlığı arasındaki işbirliği artırılacak ve vergi inceleme elemanı sayısı uluslararası standartlara uygun olarak toplam personelin %20'sine çıkarılacaktır. Ayrıca, vergi inceleme ve denetimlerine ilişkin olarak geliştirilecek çağdaş yöntemlerle, veri ambarındaki bilgilerden de faydalanılarak incelemelerde etkinlik ve caydırıcılık artırılacaktır.

Kayıt dışı ekonominin azaltılması ve sermaye birikiminin artırılması amacıyla, uygulanmakta olan vergi oranlarının düşürülmesi politikasına 2006-2008 yıllarını kapsayan dönemde de devam edilecektir. Ayrıca, vergi yoluyla üretim ve istihdamın teşvikine yönelik uygulamalar sürdürülürken, bu amaçla öngörülen teşviklerin vergi performansını olumsuz bir şekilde etkilemesine meydan verilmeyecektir.

OECD ülkelerindeki tecrübelerin ışığında 5345 sayılı Kanunla kurulan ve Maliye Bakanlığının bağlı kuruluşu olan Gelir İdaresi Başkanlığı, mükellef odaklı bir hizmet anlayışıyla uygulama fonksiyonunu yürütecek şekilde örgütlenmesini 2005 yılı sonuna kadar tamamlayacaktır. Gelir ve vergi politikalarına ilişkin fonksiyon ise, oluşturulacak yeni bir birimle Bakanlık bünyesinde yürütülecektir.

Hazineye ait ve bir kamu hizmetine tahsisli olmayan taşınmazların, izlenmekte olan ekonomi politikası çerçevesinde ekonomiye kazandırılması ve bütçeye kaynak sağlamak üzere etkin bir şekilde değerlendirilmesine kararlılıkla devam edilecektir.

B. Merkezi Yönetim Bütçe Gelirlerinin Tahmini

Merkezi yönetim bütçe gelirleri tahmin edilirken, Orta Vadeli Programda yer alan makroekonomik göstergeler ile gelir politikalarının bütçe gelirlerine etkileri ve gelirlerin geçmiş yıllarda gösterdiği eğilim hesaba

katılmıştır.

2006-2008 yıllarını kapsayan dönemde, merkezi yönetim bütçe gelirlerinin GSYİH'ya oranı düşme eğilimi göstermektedir. Bu bağlamda merkezi yönetim bütçe gelirlerinin (red ve iadeler hariç) 2008 yılı sonunda %25.17 düzeyinde olması öngörülmektedir.

Tablo 4 - Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri

	2006	2007	2008
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Net) (Milyon YTL)	141.822	150.318	161.638
Merkezi Yönetim Bütçesi Vergi Gelirleri (Brüt) (Milyon YTL)	130.335	139.821	151.627
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Net) / GSYİH (%)	26,45	25,56	25,17
Merkezi Yönetim Bütçesi Vergi Gelirleri (Brüt) / GSYİH (%)	24,30	23,77	23,61

Benzer bir eğilim vergi gelirlerinde de görülecek olup, vergi gelirlerinin (red ve iadeler dahil) GSYİH'ya oranının, 2008 yılında %23.61'e düşmesi beklenmektedir.

III. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE DENGESİ

Merkezi yönetim bütçe gelir ve giderlerinin birlikte ele alınması sonucunda merkezi yönetim bütçe dengesi Tablo 5'de yer almaktadır.

Tablo 5 - Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

	2006	2007	2008
Merkezi Yönetim Bütçe Açığı (Milyon YTL)	18.322	11.962	4.320
Merkezi Yönetim Bütçe Açığı / GSYİH (%)	3,42	2,03	0,67

Orta vadede, bütçe açığındaki düşüş eğiliminin devam etmesi ve 2008 yılı sonunda bütçe açığının GSYİH'ya oranının %0.67'ye düşmesi öngörülmektedir. Böylece, son yıllarda oluşturulan mali disiplinin kararlılıkla sürdürülmesi sonucunda, bütçe açığı büyük oranda sorun olmaktan çıkacak ve uzun yıllardan sonra sağlıklı bir bütçe yapısına kavuşulacaktır.

Bu çerçevede, bütçe açığından kaynaklanan finansman ihtiyacı büyük ölçüde azalacak ve bu durum, nominal ve reel borçlanma faizlerinin düşürülmesine de yardımcı olacaktır.

IV. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE AÇIĞININ FİNANSMANI

Hazine Müsteşarlığınca, kamu borç yönetiminde şeffaflığın artırılmasını ve performansa dayalı borçlanmanın asgari maliyet ve makul bir risk seviyesinde gerçekleştirilmesini teminen başlatılan "stratejik ölçüt" uygulaması çerçevesinde;

- Borçlanmada karşı karşıya kalınan faiz ve döviz kuru risklerinin hafifletilmesi amacıyla borçlanmanın ağırlıklı olarak sabit faizli ve YTL cinsinden gerçekleştirilmesi,
- İç borçlanmada vadenin piyasa koşulları da dikkate alınarak uzatılması,
- Nakit ve borç yönetiminde oluşacak likidite riskinin azaltılması amacıyla yıl boyunca yeterli düzeyde rezerv tutulması,

hususları stratejik ölçütler olarak belirlenmiştir.

Döviz kuru ve faiz oranlarındaki dalgalanmaların borçlanma üzerinde yaratabileceği riskin hafifletilmesine yönelik olarak belirlenen söz konusu stratejik ölçütler, 2006-2008 döneminde de uygulanacak ve borçlanmada YTL cinsinden ve sabit faizli enstrümanlara ağırlık verilecektir.

Son yıllarda kamu brüt ve net borç stokunun GSYİH'ya olan oranında ortaya çıkan düşüş eğiliminin 2006-2008 döneminde de devam etmesi beklenmektedir. Kamu net borç stokunun, 2006'da %56.5, 2007'de %52.8, 2008'de ise %47.8; kamu brüt borç stokunun da 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla %71.5, %68.2 ve %63.5 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Tablo 6 - Borç Stoku ve Borçlanma Gereği

	2006	2007	2008
Kamu Brüt Borç Stoku / GSYİH (%)	71,5	68,2	63,5
Kamu Net Borç Stoku / GSYİH (%)	56,5	52,8	47,8
Kamu Kesimi Borçlanma Gereği / GSYİH (%)	-2,6	-1,4	-0,1

Kamu borç stokunun GSYİH'ya oranındaki düşüşe katkı yapacak önemli unsurlar, son yıllarda olduğu gibi istikrarlı ve yüksek faiz dışı bütçe fazlası, sürekli büyüme ve sıkı sıkıya sürdürülmeye devam edilecek mali disiplin olacaktır.

Aynı şekilde, kamu kesimi borçlanma gereğindeki düşüş eğiliminin 2006-2008 yıllarını kapsayan dönemde de devam ederek, 2008 yılı sonunda -%0.1 olması beklenmektedir.

V. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE HAZIRLIK SÜRECİ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, kamu bütçelerini uluslararası standartlara uygun olarak yeniden tanımlamış ve Kanun'a ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan genel ve özel bütçe kapsamındaki idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumların bütçelerinden oluşan "merkezi yönetim bütçe kanunu" uygulamasını getirmiştir.

Bu çerçevede, 2005 mali yılı sonuna kadar uygulamada kalacak olan genel ve katma bütçe kanunu yerine, 2006 yılından itibaren bütçenin kapsamını genişleten ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bütçe hakkı ve denetimi yetkisini genişleten yeni bir bütçe anlayışına geçilecektir.

Öte yandan, Kanun'un 15, 16, 17 ve 18'inci maddelerinde çok yıllık bütçeleme sistemine geçilmesi öngörülmektedir. Böylece, birçok ülkede daha önce uygulamaya konulmuş olan çağdaş bir bütçeleme anlayışı bütçe sistemimize dahil edilecektir.

Çok yıllık bütçeleme anlayışı, hem merkezi yönetim bütçesine dahil kamu idarelerinde, hem de sosyal güvenlik kurumları ile mahalli idarelerde uygulanacaktır.

A. Genel ve Özel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerince Yapılacak Bütçe Hazırlık Çalışmaları

5018 sayılı Kanunun 17'nci maddesi uyarınca, merkezi yönetim bütçesine dahil genel ve özel bütçe kapsamındaki kamu idareleri 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ilişkin bütçe tekliflerini Temmuz ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğüne) göndereceklerdir. Kamu idareleri, yatırım tekliflerini değerlendirilmek üzere aynı süre içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına vereceklerdir.

Gelir ve ödenek tekliflerinin hazırlanmasında;

- Bakanlar Kurulunca kabul edilen ve 31 Mayıs 2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Orta Vadeli Programda yer alan makro politikalar, ilkeler, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükler ile Orta Vadeli Mali Planda belirlenen ödenek teklif tavanları,

- Maliye Bakanlığınca hazırlanacak Bütçe Çağrısı ve eki Bütçe Hazırlama Rehberi ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca hazırlanacak Yatırım Genelgesi ve eki Yatırım Programı Hazırlama Rehberinde belirlenecek genel ilkeler, nesnel ve ölçülebilir standartlar, hesaplama yöntemleri, bunlara ilişkin olarak kullanılacak cetvel ve tablo örnekleri,

esas alınacaktır.

Kamu idareleri, gider tekliflerini hazırlarken katılımcı bir yaklaşım benimseyecekler ve merkez dışı

birimlerinin ödenek taleplerinin de tekliflere yansıtılmasını sağlayacaklardır.

Özel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, gider teklifleri yanında 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ilişkin gelir tekliflerini de hazırlayarak Temmuz ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğüne) göndereceklerdir. Genel bütçe gelir teklifi ise Maliye Bakanlığınca hazırlanacaktır.

Gider teklifleri, Maliye Bakanlığınca belirlenmiş kurumsal, fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırma esasına (analitik bütçe sınıflandırması); gelir teklifleri ise ekonomik sınıflandırma esasına uygun olarak hazırlanacaktır.

Bütçe gelir ve gider teklifleri gerekçeli olarak hazırlanacak ve yetkilileri tarafından imzalanacaktır.

B. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar Tarafından Yürütülecek Bütçe Hazırlık Çalışmaları

5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, bütçelerini üç yıllık bütçeleme anlayışına uygun olarak kurumsal, fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırma sistemine göre hazırlayacaklardır.

Söz konusu kurumlar, bütçelerini Eylül ayı sonuna kadar doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne, bir örneğini de Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısına eklemek üzere Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü), yatırım tekliflerini ise Yatırım Programı ile ilişkilendirilmek üzere Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına göndereceklerdir.

C. Sosyal Güvenlik Kurumları İle Mahalli İdarelerce Yürütülecek Bütçe Hazırlık Çalışmaları

5018 sayılı Kanuna ekli (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları, 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ilişkin bütçe tahminleri ile 2005 yılı bütçe başlangıç rakamlarını Maliye Bakanlığınca belirlenmiş analitik bütçe sınıflandırmasına uygun olarak; ayrıca 2003-2004 yıllarına ilişkin bütçe uygulama sonuçlarını da ayrıntılı olarak düzenleyerek Temmuz ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğüne), yatırım tekliflerini ise Yatırım Programı ile ilişkilendirilmek üzere Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına iletceklerdir.

İl özel idareleri ile belediyeler ise, 2003 ve 2004 yıllarına ilişkin bütçe uygulama sonuçları ve 2005 yılı bütçe başlangıç rakamları ile 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ilişkin gelir ve gider tahminlerini Ağustos ayı sonuna kadar İçişleri Bakanlığına göndereceklerdir.

İçişleri Bakanlığı, mahalli idarelerin gelir ve gider tahminlerini konsolide ederek Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısına eklemek üzere Eylül ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğüne) iletacaktır.